

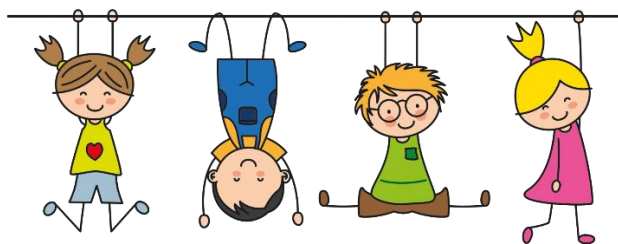
VNÍMÁNÍ HOUŽEVNATOSTI U DĚTÍ PODLE VÝCHOVNÉHO STYLU, POHLAVÍ, VĚKU A VZDĚLÁNÍ RODIČŮ

Houževnatost

Houževnatost je klíčová vlastnost u jedinců, kteří spíše dosahují úspěch a odolnost vůči překážkám. Autoři Duckworthová, Peterson, Matthews a Kelly (2007), kteří definovali houževnatost („grit“) uvedli, že jde o vytrvalost a vášeň pro dlouhodobé cíle. Podle autorů se u jedince vyskytují vlastnosti jako odhodlaná vytrvalost k práci, schopnost vzdorovat výzvám, a to i když se setkávají s neúspěchem. Je popisována jako znak, dle kterého je možné předpovídat úspěch (Duckworth et al., 2007).

Byla provedena série výzkumných studií např. porovnání houževnatosti s pětifaktorovou teorií Big Five. Osobnostní test Big Five má dimenze otevřenost vůči zkušenosti, extraverci, neuroticismus, svědomitost a přívětivost. Porovnání vztahu mezi houževnatostí a dimenzemi testu Big Five přineslo zjištění, že je silná pozitivní korelace mezi houževnatostí a dimenzí svědomitost (Duckworthová a Quinn, 2009).

Mezi další studie patří ověření, zda koreluje houževnatost s inteligencí. Na výsledcích v testech studentů nebyla prokázána pozitivní korelace s vytrvalostí s inteligencí. Podle autorů si studenti svou nižší inteligenci kompenzují právě vytrvalostí (Duckworth et al., 2007; Moutafi, Furnham & Paltiel; 2005).

Výchovný styl rodičů je způsob, jakým rodiče interagují se svými dětmi a řídí jejich výchovu. Tyto styly mají zásadní vliv na psychický, sociální a emoční vývoj dítěte (Darling & Steinberh, 1993). Vědecká literatura obvykle rozlišuje mezi čtyřmi základními styly. **Autoritativní styl** je charakterizován vysokou úrovní náročnosti i podpory. Rodiče stanovují jasné očekávání a pravidla, ale jsou také otevření komunikaci. Děti často vykazují vyšší akademické výkony, lepší sociální dovednosti a nižší úroveň depresivních symptomů. **Autoritářský styl** má vysokou úroveň náročnosti s nízkou úrovní podpory. Rodiče jsou velmi striktní, očekávají bezpodmínečnou poslušnost bez prostoru pro diskusi. Komunikace často směřuje jednosměrně od rodiče k dítěti.

Permisivní rodiče jsou láskyplní, ale poskytují málo disciplíny. Často umožňují dětem, aby si samy stanovovaly pravidla. Tyto děti mohou být kreativní a sebevědomé, ale často chybí sebekázeň a mohou mít problémy s autoritou a sociálním chováním. (Baumrind, 1978).

Výchova dětí je komplexní a mnohostranný proces, který ovlivňuje nejen okamžité chování dítěte, ale také jeho dlouhodobý vývoj, hodnoty a schopnost adaptace na různé životní situace. Proto nás zajímá vztah mezi houževnatostí u dětí a výchovným stylem rodičů, který budeme zkoumat pomocí binomické logistické regrese. Ta zahrnuje několik klíčových kroků. Binomická logistická regrese je statistická metoda používaná k modelování vztahu mezi jednou nebo více nezávislými proměnnými a binární závislou proměnnou. V našem případě je binární závislá proměnná houževnatost dítěte, kategorizovaná jako "**vysoká**" nebo "**nízká**". Nezávislé proměnné jsou různé aspekty výchovného stylu rodičů.

Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je prozkoumat, jak různé výchovné styly rodičů ovlivňují houževnatost u dětí. Houževnatost se zde chápe jako schopnost dítěte čelit výzvám, odolávat tlaku, překonávat neúspěchy a pokračovat ve snaze dosáhnout cílů navzdory obtížím.

Závislá proměnná

- **Houževnatost dítěte**   **kód**
  - nízká   0
  - vysoká   1

Nezávislé proměnné

- **Výchovný styl rodičů**   **kód**
  - autoritářský   0
  - autoritativní   1
  - permissivní   2
- **Pohlaví rodiče**   **kód**
  - žena   0
  - muž   1
- **Věk rodičů**
- **Vzdělání rodičů**   **kód**
  - základní   0
  - středoškolské   1
  - bakalářský VŠ   2
  - magisterský VŠ   3
  - doktorské   4

Výzkumný soubor tvoří 300 rodičů a jejich jedno dítě. Věkové rozložení rodičů je od 24 do 60 let, průměr je 24,51 let. Z toho je 5 % rodičů se základním, 41 % rodičů se středoškolským, 2 % rodičů s bakalářským, 40 % s magisterským, 3 % rodičů s doktorským vzděláním. Data jsou převzata z vlastní bakalářské práce a upravena pro účely tohoto projektu.

Výsledky

Výsledky testování ukazují, že významným regresorem je výchovný styl. U tohoto regresoru byl signifikantní výsledek u autoritativního, autoritářského i permissivního výchovného stylu s $p < 0,001$. Nepotvrdilo se, že by regresory pohlaví, věk nebo vzdělání rodiče měly zásadní vliv na houževnatost dětí. Výsledky naznačují určitý vliv výchovného působení rodičů na houževnatost u jejich dětí. Pro úplné potvrzení naší hypotézy je potřeba dalšího výzkumu, a to především na rozsáhlejší souboru respondentů. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 1.

TABULKA 1: REGRESNÍ KOEFICIENTY A JEJICH TESTY STATISTICKÉ VÝZNAMNOSTI

	Úroveň	Odhad (b)	Waldova statistika	P - hodnota
pohlaví rodiče		0,28	1,08	0,298
věk		-0,03	1,53	0,216
vzdělání		-0,08	0,44	0,505
výchovný styl	autoritativní	-2,35	34,45	0,000
výchovný styl	autoritářský	-1,78	17,95	0,000
Výchovný styl	permisivní	2,35	34,45	0,000

Potenciální omezení

Výzkum může čelit několika omezením, včetně subjektivity ve způsobu, jakým rodiče a děti odpovídají na dotazníky, a možnosti, že výchovný styl rodičů se může časem měnit.

Kvalita modelu

Pro zjištění kvality našeho modelu bylo použito ukazatele určujícího, jak velkou část variability proměnné model vysvětluje. Bylo využito ukazatele kvality modelu Nagelkerke R^2 . Hodnota Nagelkerke R^2 říká, že pomocí modelu, který jsme sestavili s jednotlivých regresorů jsme schopni vysvětlit 21 % veškerého rozptylu vysvětlované proměnné R^2 .

Literatura:

Baumrind, D. (1978). Parental disciplinary patterns and social competence in children. *Youth & Society*, 9, 239-276. <https://doi.org/10.1177/0044118X7800900302>

Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487-496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>

Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., & Kelly, D. R. (2007). Grit: perseverance and passion for long-term goals. *Journal of personality and social psychology*, 92, 1087-1101.

Duckworth, A. L., & Quinn, P. D. (2009). Development and validation of the Short Grit Scale (GRIT-S). *Journal of personality assessment*, 91(2), 166-174.

Duckworth, A. (2017). *Houževnatost. Síla vytrvalosti a vášně*. Jan Melvil Publishing.

Moutafi, J., Furnham, A., & Paltiel, L. (2005). Can personality factors predict intelligence? *Personality and Individual Differences*, 38(5), 1021-1033.